

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravišstvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

† Mihael Herman.

Deželni odbor štajerski naznanja, da je preteklo soboto, v 15. dan t. m., po daljšej bolezni v 62. letu svoje dobe umrl gospod **Mihael Herman**, c. kr. deželne sodnije svetnik, državni in deželni poslanec, deželni odbornik štajerski, član stavbenega sveta v Gradci, častni član mnogih občin, ter da bode danes popoldne ob 4. uri na Sv. Petra pokopališči v Gradci položen k večnemu počitku.

Dobivši v roke štajerskega deželnega odbora črno obrobjeno smrtno poročilo, prošnila nas je globoka žalost, kajti mož, katerega nam je odvzela neizprosna prerana smrt, zavzemal je odlični prostor v slovenskega naroda in v našem srci. Bil je razen oficijalno naštetih naslovov in dostojanstev tudi izmed naših najbolj ognjevitih, doslednih in neumornih prvoboriteljev, bil je uzoren zastopnik našega naroda.

Hermanovo ime blestelo bode v zgodovini našega naroda gibanja in veliki del naših pridobitev in uspehov prejšnjih let zahvaliti se imamo njegovim naporom, njegovej jekleni volji. Bil je blag značaj v besede najširšem pomenu in tolikega pravnega čuta, da je, akoravno rodod Nemec, svoje življenje posvetil našemu narodu in postal njegov najbolj navdušeni zagovornik.

Ko so bile l. 1861 prve volitve v deželni zbor štajerski, nastopil je pokojni Herman kot kandidat v Ptuiju, kjer je bil takrat c. kr. sodnijski pristav. V 20. dan marca bil je izvoljen s 96 proti 22 glasom deželnim poslancem. Bil je takrat še malo poznan v narodnih krogih in neki dopisnik „Od sv. Trojice“ pisal je pri tej priliki v „Novice“: „Zbrali smo si bili verlega Slovenca; al ko bi trenil, pride nek njegov sovražnik

in ga začne černiti, lahkoverni volivci mu verjamejo in si Nemca za poslanca izvolijo; prejel je 96 glasov, naš rojak pa le 22. Gospod Mihael Herman je sicer viditi učen mož; al ker ni naše kervi, ne vemo, ali bo imel kaj serca za slovenski narod. Bog ga razsvetli, da bi se za nas reve potegnili!“

Ta v navedenem dopisu izrečena bojazen bila je popolnem neutemeljena in prazna, in ko je Herman ustopil v deželni zbor, postopal je tako hrahro in energično, da so bili vsi slovenski Štajerci soglasni v tem, da bi si boljšega zastopnika ne mogli želeli, in ko je v 16. dan marca 1863 imel oni slavni govor, ki se je v več tisoč izvodih razdelil mej prebivalstvo slovensko, postalo je njegovo ime tako popularno, da so ga znali v najbornišej koči in da si je vsak količkaj premožen kmet omislil njegovo po štajerskih rodoljubih naročeno in po slavnem Kriehuberji izdelano sliko.

Pokojni Herman bil je v deželni zbor v drugič voljen v 21. dan januarja 1867. l., v tretjič l. 1871, v četrtič l. 1878, v državni zbor pa l. 1873. in 1879., vsekdar sijajno, deloma celo jednoglasno, in to navzlic vsemu pritisku in obrekovanju Nemcev in nemškutarjev, kajti priljubil se je prebivalcem okraja Ptujkega ne le kot odločen zavovornik Slovencev, ampak tudi kot jako objektiven sodnik. Njegovo ime je ondu v najblažjem spominu.

V ravno tako blagem spominu pa ostane pokojnika ime povsod, kjer bijejo slovenska srca; povsod bode vest o njegovej prezgodnji smrti pretresla rodoljube, povsod bodo tužnega srca oplakovali bitko izgubo, ker bode vsak preživo občutil, da so taki značaji, kakor je bil pokojni Herman, velika redkost. O njem se sme po vsej pravici trditi, da je bil vseskozi uzoren,

LISTEK.

Časnikarstvo in naši časniki.

(Dalje.)

Mnogo je časopisje pridobilo tudi po političnih bojih, ki so se sedaj pa sedaj začeli mej raznimi strankami. Ali mi je treba omeniti Staroslovencev, ki so se bili zagnali v strastni boj z Mladoslovinci? V tem nenaravnem nepotrebnem boji ste obe stranki pesluževali se starih časopisov ali ste si pa snovali nove, ki so imeli oznanjevati in razširjati izključno nju strankarska načela. Na razvitek teh strank in njih časopisov so nekoliko uplivali znani zakoni od meseca maja, ki so na cerkvenopolitičnem polju priznali državi najvišjo oblast; to so prej po konkordatu imeli najvišji cerkveni dostojanstveniki; šlo je zlasti za novošegno šolo in za sveti zakon, s katerim si moji prijatelji stan zboljšujejo. Da starim zastopnikom cerkvenih predprav ni zadostovala naša ljuba „Zgodnja Danica“, ki je takrat s kaj izvirnim orožjem napadala svoje nasprotnike, zlodjeve „konkordato-

bombardonovcigovmigovce“, znano je v obče; ustanovili so si tam v Mariboru še posebno slovensko glasilo, ki je imelo naše ljudstvo varovati pogubnih novošegnih načel.

Dalje so se leta 1867. začele kazati prve kali popolnem novega gibanja mej nižjimi obrtniki in delavci; le počasi so poganjale na slovenskih tleh, tako počasi, da so nekateri voditelji svoje njive gnajili celo z gnojem, iz ptujega upeljanim. Prav naravno je, da je tudi ta rokodelska, ali bolje delavska stranka mnogo mislila, kako bi si po izgledu enakih strank pri drugih narodih ustanovila posebno glasilo.

Prej je bilo že rečeno, kako močno je napredovalo šolstvo. Omenili smo že tudi novošegne šole, ki je hrepenela in še hrepeni po samih uzorih na šolskem polju, bolje rečeno na papirji; kajti na tem prepoblevnem papirji so se res dali in se še dajo razvijati najlepše misli o šolstvu in sestavljati najbolj zamotani načrti, ki pa nimajo najmanjše dejanske vrednosti. Najbrže bi sami začetniki teh osnov in načrtov prišli v največjo zadrego, ko bi jih morali sami v šoli — dejansko upeljati, izvrševati. A tako si s takimi zmedenimi deli iščejo

slave in zaslug. Ta razvitek šolstva je tudi močno pospeševal časnikarstvo ter nam celo vzbudil nekaj novih časopisov za šolstvo in pouk.

Konci ne smemo pozabiti razvitka društvenega življenja. Povsod so se sedaj po potrebi, sedaj po nepotrebi snovali in se še snujejo razna društva, ki ali nekaj podpirajo obstoječe časopise, ali pa si ustanovijo posebna, lastna glasila. Večinoma se tudi po tem potu širijo časopisi, kajti le malo je onih plitkih, da ne rečem kratkovidnih narodnjakov, ki čitajo v društvu naročene slovenske liste, sami si pa nobenega ne naroče. Pomislimo vendar, da izdajanje in zakladanje vsakega časopisa stane mnogo novcev; — in ko bi vsi rodoljubi tako ravnali, gotovo bi nagloma izginile vse narodne novine. To so žrtve, to so troški, katerim se pravi narodnjak ne more in ne sme odtegniti.

Poleg prej naštetih raznovrstnih listov smo leta 1866 dobili še dva nova, namreč „Ilirski Primorčan“ in „Tržaški ljudomil“, ki sta v Trstu izhajala po dvakrat v meseci. Zadnji se je baval nekaj s politiko, nekaj pa s poučnim in kratkočasnim berilom, prvi pa z leposlovjem in slovstvom. „Tržaški ljudomil“ je umrl že tekom leta 1867,

idealjen. Skromen in zmeren v svojem življenju, navdušen za vse, kar je lepega, dobrega in resničnega, neumorno delaven, dobronameran, v svojih smotrih dosleden in vztrajen, odlikoval se je še z brezmejno pravicoljubnostjo.

Ta slednja lastnost prouzročila je, da je, akoravno rodem Nemec, posvetil vse svoje sile našemu bornemu narodu in marsikateri omahljivec stopil je baš zaradi tega mej naše vrste, ker je čutil, da mora slovenska stvar, ker se za njo tako navdušeno poganja Nemec po rodu, biti pravična in nje konečna zmaga le vprašanje časa.

Blagega pokojnika politično delovanje v deželni in v državnem zboru je itak vsacemu v hvaležnem spominu, kdor se zanima za naše politično življenje, in njegovih izvrstnih govorov je veliko število. Vsi govori pa se odlikujejo po izredni duhovitosti, po rezkih, deloma sarkastičnih izrazih in po tolikej dovršenosti glede vsebine in dikcije, da bi se smel Herman prištevati najboljšim govornikom v parlamentu, da mu ni bila beseda prerahla. Delovanje njegovo v deželni odboru štajerskem pa je bilo tako požrtvovalno in korenito, da so bili celo njegovi najhujši politični nasprotniki polni hvale in priznanja.

Razen tega pa je pospeševal vsako narodno podjetje, udeleževal se vseh shodov in zborov na dolnem štajerskem, bil soustanovitelj našemu listu ter v ta namen žrtvoval za svoje razmere jako znamenito vsoto, bil v obče vsestransko tako delaven, nesebičen in vztrajen, da se bode poleg najslavnejših naših domoljubov vsekdar tudi s posebno hvaležnostjo imenovalo njegovo vzgledno ime.

Predržna bila bi želja, da bi se v Nemcih kdaj zopet porodil mož, ki bi imel tako čudovito blago srce za nas; zato se si usojamo samo gojiti iskreno željo, da bi naši rojaki, rodem Slovenci, pokojnika, ki je bil rodem Nemec, posnemali v borbi za naš obstanek, za naše pravice. Tako bomo dostojno proslavljali njegov spomin!

Večen bodi spomin uzornej duši!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. decembra.

Jutri ima gosposka zbornica sejo, v kateri bode obravnavala budgetni provizorij za prvo četrtletje 1884., razven te bode pred prazniki še jedna seja, v kateri se boste dognali predlogi o vojaškem naboru in izjemnem stanju nekaterih dalmatinskih sodišč.

Predsednik zbornice poslancev je iz svojega nagiba odredil, da se bode jezikovno vprašanje stavilo na dnevni red prihodnje seje po praznikih, in desnica je s to odredbo zadovoljna. Da pa

ne bi levica v prvih sejah zopet poskušala kakega lokavega nasilstva, bodo načelniki klubov skrbeli za to, da bodo vsi poslanci desnice že takoj o prvi zborniški seji zbrani in prisotni.

Deputaciji poljskega kluba, zahtevajoči izvedbo decentralizacije železnic, odgovoril je trgovinski minister, da so projektirana za vso državo štiri železniška vodstva, kojim ministerstvo ne bode višja stopinja. Za trgovinskemu ministru pridržane zadeve se bode osnoval poseben odbor pod njega prvomestništvom, in za obravnavo principijalnih ali pa več vodstev zadevajajočih vprašanj se bode ustanovil perijodično shajajoč se železniški svet. V Galiciji se osnuje direktorij, ko se bode otvoril prvi oddelek transverzalne.

V soboto je moravsko veleposestvo volilo dva državna poslanca, namesto jeseni voljenih, a odstopivših grofov Badenfelda in Lützowa. Zmagala je nemško-liberalna stranka ter sta se izvolila baron Makso Kubeck s 102 glasi in Aresin-Fatton z 79 glasi. Razmerje glasov je bilo tako: 79 liberalcev, 51 konservativcev in 23 pristašev srednje stranke. Poslednja je na željo Tasseja glasovala za jednega liberalnega kandidata (Kubecka) in jednega konservativnega (Badenfelda); poslednji je dobil 74 glasov, Lützov pa 51. Udeležba konservativcev je bila zelo mlačna, mnogo jih je prišlo še le volit, ko je bila volilna komisija že sestavljena. Levičnjaki se močno veselijo tega izida. Ves unet radosti naznanil je bil Chlumecy navzočnim Dunajskim žurnalistom zmago z besedami: „Čestitajmo si, dopolnjeno je!“

V hrvatskem saboru bode jutri predsednik Krestić najprej pozdravil poslance iz bivše Krajine ter ozrl se na dogodke od zadnje saborske seje. Potem se bodo prečitali Najvišji reskripti o imenovanju bana in na to bode šla deputacija po novega bana ter ga bo dovela v zbornico. Ban bode imel nagovor, v katerem bo razvil svoj program. Ko se bode potem zapisniki o volitvah izročili verifikacijskemu odseku in predloga o indenniteti budgetnemu odseku, se bode seja najbrž zaključila in sabor odgodil čez Božič. — Regnikolarna deputacija za Reško vprašanje je imela v soboto zadnjo sejo. Poročilo se je baje tako sestavilo, da naj bi sabor soglasil s protestom, kojega je deputacija v vzajemni konečni seji v Budimpešti prijavila proti vsakeršnemu jednostranskemu postopanju Ogerske v Reški zadevi. Vojnović je bil prijavil adresu do vladarja, pa je konečno svoj predlog umaknil. — Vladni komisar Hrvoić je bil na svojo prošnjo svojega posla rešen ter se je vodstvo mestnega redarstva zopet izročilo Zagrebškemu županu.

Vnanje države.

O preiskavi proti srbskim ustašem se govoriči marsikaj, kar bi utegnilo kompromitovati Rusijo in Črnogoro. Trdi se celo, da je ruski poslanik v Belemgradu, Persiani, upleten v ustaško zadevo. Počakati treba konečnega izida, kajti nikdar se še resnica ni toli pačila kakor v sedanjih vladnih krogih Belgrajskih. Tako se je pred nekolikimi dnevi odločno zanikavalo, da bi bil upor navstal zavoljo odrejene oddaje orožja, sedaj pa se trdi zopet čisto nasprotno. — Nedavno temu se je poročalo, da je kralj Milan z vodjo liberalcev, Ristićem, imel daljšo konferenco. Zdaj pa se javlja, da je bil Ristić sam prosil avdijske. V njej je zatrjeval vladarju svojo vernost in udanost ter je baje odobral navedbe vladine. Protestoval je tudi proti

obdolžitvi, da bi bil on podpiral revolucionarne elemente ter je zatrjeval, da se nikdar ni bratil z njimi.

Zastopniki italijanskega kralja in nemški poslanik pl. Keudell odpotovali so v soboto popoldne v Genovo, kamor je včeraj jutro dospel nemški cesarjevič. Danes v jutro pride cesarjevič v Rim, kjer ga na kolodvoru vzbujajo kralj in vsi ministri. V torek se bode visokemu gostu na čast nadzirala vojska na travniku Farnesina, cesar se bode udeležila tudi kraljica in kraljič. — Pruski poslanec pri Vatikanu, pl. Schlözer, ni potoval v Genovo, ker se mu prihod cesarjeviča ni oznanil oficijalno.

Dopisi.

Iz Maribora 15. decembra. [Izv. dop.] V Mariborskem okraju imamo razen več očitnih, od „šulvereina“ ustanovljenih šol, še tudi take, katere sicer živé deloma od milodarov slovenskega ljudstva, ki pa, kar se germanizacije tiče, morebiti mnogo več storé, nego „šulvereinske“ šole, in po naših mislih bi dotično učiteljstvo po vsej pravici vsaj „častno darilo“ zaslužilo. V nunskejši šoli v Mariboru poučuje se razen nemških tudi mnogo slovenskih deklet, in vendar je bil še pred dvema letoma ves pouk izključljivo nemški. Je-li sedaj v tem oziru na boljsem, nam ni znano. Istina pa je, da se dekleta v tem zavodu domači stvari popolnoma izneverijo ter se čisto ponemčene vračajo domov, kjer „špilajo potem prave nemške frajlice“. Veliko bolje ni v nunskejši šoli pri Sv. Petru pod Mariborom. To šolo pohajajo večinoma slovenska dekleta, in vendar tudi tukaj nemščina ošabno na prestolu sedi, mej tem ko jej je ponižna slovenščina le stolec pod nogami. V tej šoli se deklicam, bivajočim v samostanu, strogo zaukazuje, da morajo mej soboj le nemški govoriti. — Se li tiste, ki se proti temu silno pedagogičnemu povelju pregrešé, tudi kaznujejo, kakor nekdanj, bilo bi jako zanimivo zvedeti. — Tako postopanje gotovo močno vzbuja v otroških srcih ljubezen in spoštovanje do domačega jezika in domače zemlje! V tej šoli se tedaj slovenščina očitno in konsekvntno ponižuje pred večjo veljavo nemškega jezika, ljubezen do domače besede se v otrocih popolnem uduši in, ko izstopijo, so potujčena, bolj spahčena nego olikana bitja. Pouk v šoli je tudi večinoma nemški. Tu bereš 2—3 strani dolge, v prav nabuhnenjej nemščini pisane naloge; izmej slovenskih spisov pa le tu pa tam katerega zaslediš, in še v tem so pogreški, kakeršnih bi človek ne pričakoval in ki so le očitni dokaz, kako pomanjkljiv mora pouk v slovenščini biti. Dekleta, izstopivša iz te šole, so prave nemškute, ki niti ne vedó, da se spodobi v tistem jeziku odgovoriti, v katerem se stavi vprašanje. Krč pa začne človeka lomiti, ako sliši, kako ta dekleta dostikrat slovenski govoré. „O čem ste se letos učile?“ vpraša nekdo učenko iz te šole. „O giftnih rastlinah,“ odgovori ona. „Kaj pa?“ vpraša dotičnik dalje. „Da so nekatere betäubende, druge brennende,“ pravi dekle. Vprašalec

„Ilirski Primorčan“ pa se je leta 1867 prekrstil v „Ilirskega Primorjana“ ter je dve leti zaporedoma izhajal po jedenkrat v tednu, leta 1869 pa trikrat v meseci, potem zopet po dvakrat v meseci, dokler ni tekom leta 1871 umrl.

Leto 1867 je zopet nekoliko pomučilo slovenske časopise. V Gorici je znani učitelj verozakona pri gimnaziji jel izdajati tednik „Domovina“, ki se je bavila z gospodarskimi in leposlovnimi rečmi pa tudi prinašala politične in krajne novice in dopise od vseh strani goriške dežele. Le škoda, da je svoj namen — goriške Slovence izobraževati — tako nagloma dosegla ter tekom leta 1869 mirno v Gospodu zaspala! Če se ne motimo, dala je ravno ta g. Marušičeva „Domovina“ — res lucus a non lucendo — povod prvi razprtji v slovenskih časopisih. Na dosta bolj trdno podlogo pa je bil postavljen drugi časopis, ki je jel izhajati v Mariboru, z imenom „Slovenski Gospodar“. Ustanovilo ga je politično katoliško društvo za Dolenje Štajersko in uredoval in zakladal ga je sprva, t. j. prve štiri tečaje, slavni, le prerano umrli Mariborski rodoljub dr. M. Prelog; v petem tečaju (1871) drugega

polleta pa je založništvo prevzelo katoliško tiskovno društvo v Mariboru, uredništvo pa dr. J. Ulaga, še pozneje pa dr. L. Gregorec. Ta krepki „poučivni list za slovensko ljudstvo“ izhaja še sedaj po jedenkrat v tednu ter ima po dve prilogi. Zakaj mu je sedaj drugi urednik podpisan, pojasnili bomo na drugem mestu. —

Le škoda, da je ravno to leto ustavoverska nemška svoboda v Celovci s svojimi objektivnimi in subjektivnimi žreli požrla „Slovenca“, jedini slovenski politični časopis iste dobe! In ravno takrat smo zmirom bolj trebovali političnega lista, ker so ustavoverskim Nemcem in nemškutarjem mej nami grebeni bili silno porastli. Ustanovljali so si posebne liste v raznih mestih obširne naše dežele (Görzer Zeitung, „Klagenfurter Zwischenact“, ki je kar štirikrat v tednu izhajal in pomagal skozi in skozi nemški „Klagenfurter Zeitungi“, od l. 1854 po 6krat v tednu izhajajoč, tlačiti in tujčiti v največji nevarnosti narodne smrti živeče koroške Slovence), trikrat v tednu izhajajoča „Marburger Zeitung“, „Laibacher Tagblatt“, ki je poleg nemške „Lajbaharce“ kar po šestkrat v tednu izhajal itd.) ter v njih in v Gra-

ških, Tržaških in Dunajskih časopisih nas neprestano napadali ter nikdar dosta blata neso mogli nakidati na slovenske rame. Tak listič kot je bil „Triglav“ v našem središču ni mogel nič opraviti zoper te grde nemške krokarje, ki se tudi zanj dosta menili neso.

Klin s klinom, pravi že stari pregovor. In res so nam v tej veliki sili, v strastnej borbi za narodne pravice iskreni rodoljubi ustanovili dnevnik „Slovenski Narod“. Ker so ravno štajerski rodoljubi v vrsti njega ustanoviteljev bili merodajni, najpogumnejši boritelji zoper ponemčevanje slovenskega naroda, izhajal je novi časopis tudi na štajerski zemlji, v Mariboru. Ta slovenski „dnevnik“, „journal“, (čudno, da celo oholi in širokoustni Nemci imajo za razne časopisne stvari in razmere skoro izključno francoske izraze! kaj to spričuje?) se je porodil družega dne aprila 1868 ter je s prva izhajal po trikrat v tednu. Uredoval ga je prva letanjanjki Anton Tomšič, katerega so Mariborski in štirski nemškutarji in ustavoverci radi zabavljivo slovenskega Krišča imenovali. Pisatelju teh vrstic ostane blagi ranjki v nepozabljivem spominu ter se

je imel dovolj; zvedel je več nego ga je bila volja, kajti uvidel je, kako grdo in neodpušljivo se tukaj slovenščina pači. Da se pa dekleta tudi po duhu in srcu še bolj potujčijo, poslužuje se tamošnje učiteljstvo tudi petja nemških pesni. V slovenski šoli nemške pesni popevati je pravi greh, ki ne more imeti drugega namena, nego mladino navduševati za tujstvo. Slovenci imamo toliko in tako lepih narodnih in umetnih pesni, ki so mladini čisto primerne, in vendar se puščajo v nemar ter se mesto njih pojo nemške pesni! Ne rečemo sicer, da bi se na tej šoli slovenske pesni celo nič ne pele; pojo se, pa vse le tako na videz, kakor je tudi pouk v slovenščini le navidezen, glavna stvar pa je in ostane nemščina z vsemi svojimi pritisklinami.

Najbolj čudno pa je to, da se te šole po slovenskih listih dostikrat čez mero hvalijo, ter se ljudstvo vabi, da pošilja svoje otroke v nje. Ne vemo sicer, ali dotičniki notranjosti teh šol ne poznajo, ali pa le vedoma molče, ter tako pospešujejo germaniziranje slovenskih otrok. In to je tem žalostnejše, ker je znano, da se ravno po ženskah rodine najbolj potujčijo. Ako se je mati nasrkala nemškega duha, ucepalava ga bode tudi na vso moč svojim otrokom. Zatorej vi, ki imate oblast čez te šole — šole so privatne —, oglejte si jih natančneje in skrbite za to, da se bodo dekleta v prvi vrsti temeljito naučile slovenščine, da se bodo odgojile vrle, domoljubne Slovenke, in potem še le naj se tudi na nemščino ozira, kolikor to dopuščajo okoliščine.

Dokler pa ostane vse tako, kakor je zdaj, dokler se nam bodo slovenska dekleta v teh šolah kazila in pačila, tako dolgo bodo ti zavodi našemu narodnemu principu sicer veliko škodili, koristili pa — nič. Tedaj, ne živimo v večnem nasprotju! Ne odobrujmo tega na enem mestu, kar na drugem zametujemo! Naši nasprotniki se nam pač lahko smeje, ko vidijo, kako mi njih namen dosti bolj pospešujemo nege oni sami.

Domače stvari.

— (Presvetli cesar) podaril je za popravilo cerkve na Plavijah pri Kopru 100 gld. — Cesarica Marija Ana darovala je za popravilo farne cerkve v Svičini 200 gold. —

— (Iz Ptujja) se nam 15. t. m. piše: V Celji izhajajoč list se huduje nad tem, da je zahtevalo ministerstvo akte, zadevajoče zadnje volitve v okrajni zastop Ptujski, a da onih, zadevajoče volitve v Moravskem veleposestvu, ni zahtevalo in sicer za radi tega, ker so pri nas „zmagali“ Nemci, tam pa konservativci; pozabi pa, da sta na Moravskem izvoljena kandidata odložila mandata, tedaj je s tem vse pravde konec, a pri nas „izvoljeni“ imajo za to kosmata ušesa, akopram je že sedaj konstatirano, da se je nad 20 volilcem volilna pravica samovoljno odvzela. Ako pa nemški

izvoljeni gospodje svoje mandate odložé, potem je vse pravde konec in smatrali bomo njihovo postopanje vitežko.

— (Njih Veličanstvo presvetli cesar) je odredil, da se zabeležijo za majorske lokalne službe c. kr. stotniki prvega reda: Andrej Komelj, pl. Sočebčan, pešpolka nadvojvoda Karl št. 3 in Anton Gatti pl. Compofiore, pešpolka baron Kuhn št. 17. Sledeči podčastniki in jednoletni prostovoljci 17. pešpolka baron Kuhn imenovani so častniki: Emil Wable, Emil Turnovsky, Alfred del Torre, Edvard Czelik, Anton Holubovsky, Teodor Rohman, Ernst Weinfurter, Alojzij Straub, Ignacij Elsner, Karel Hudabivnik, Julij Pollaj, Anton Hofman, Josip Dovič, Karl Feiner, Albert Faber, Ivan Hanak, Ivan Balon, (večji del v družih pešpolkih c. kr. armade). — Pri lovcih so postali častniki jednoletni prostovoljci: Evgen Resch v 19, Jurij Candussi-Giardo v 7, Viljem Schmiedhammer in Gustav Schmiedhammer oba v 19. in Dragotin Wojtčowsky v 7 lovskem bataljonu. — Pri konjici so postali c. kr. častniki jednoletni prostovoljci: Viktor Jombart, Josip vitez Savinšek in Viktor Moro.

— (Kapelnik g. Fran Czansky) hrvatskega pešpolka nadvojvoda Leopold št. 53, dobro znan po svoji izvrstnej godbi Ljubljancanom, Goricanom in Tržačanom, odlikovan je za dolgo in izvrstno službovanje kot kapelnik z zlatim križcem za zasluge.

— (Mesarska zadruga) se je ustanovila in izvolila predsednikom: gospoda Franca Štrukelja; predsednika namestnikom: gospoda Franca Slovša; v odbor so voljeni gg: Janez Počivalnik, Miha Dimnik, Josip Črne, Valentin Jager, Janez Ablin, Lovro Kopač, in Valetin Herman.

— (Vabilo) k običnemu zboru Cerkniške Čitalnice dne 23. decembra 1883 ob 5. uri popoldne. Spored: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo knjižničarja. 5. Volitev a) predsednika, b) blagajnika, c) 5 odbornikov in 2 namestnikov. 6. Posamezni predlogi. K temu zborovanju vabijo se najljubše vsi udje Čitalnice. Odbor.

— (V Javorniku) na Gorenjskem bil je včeraj velik lov. Povabljenih je bilo nad 150 lovcev, udeležilo se jih je nad 100. Ustrelili so 24 srn.

— (Za Miklošičevo slavnost) darovali so nadalje: gospa Valeska grofica Barbo-Waxenstein 5 gld., g. J. Plantan, not. koncipijent na Dunaji 5 gld. Tema dobrotnikoma izreka presrečno zahvalo odbor „Slovenije“

— (Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaji) ima 19. t. m. redni občni zbor. Spored: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odborovo. 3. J. S. Turgenjev, čita g. K. Štrekelj, drd. phil. 4. Volitve revizorjev, 5. Slučajnosti. Lokal: Gusterschütz Rest.

(sout.) I Auerspergstr. 6. Začetek točno ob 1/8 uri zvečer. K obilnej udeležbi vabi uljudno odbor.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 15. decembra. Danes zvečer bil v Florisdorfu buren shod delavcev. Policijski komisar Hlubek, ki je razpusil zbor, bil pri izhodu po neznanem delavci ustreljen.

Dunaj 17. decembra. Raznašalec kruha Schaffhauser, ki je na sumu, da je v soboto večer umoril policijskega koncipista Hlubeka, potem Till, oče in sin, in včeraj zasačeni Ondra, ki so na sumu, da so za ta zločin znali, izročili so se sodniji. Vsi so znani socijalistični agitatorji najskrajnejše mere. Drugi zaseženi socijalisti so se izpustili. Policijsko ravnanje razpisalo je nagrado do 1000 gld. za naznanila, po katerih bi se dosegel namen.

Rim 15. decembra. „Italie“ poroča: Obisk cesarjeviča pri papeži sta včeraj konečno določila Schlözer in Jakobini.

Genova 15. decembra. Nemški cesarjevič je danes ob 12 1/2 uri zjutraj se srčno poslovivši odpotoval v Rim.

Narodno-gospodarske stvari.

Nov tržni red za živinske sejme v Ljubljani.

(Dalje.)

Posebne določbe.

Tržni red za živinske sejme.

§. 9. Trgovina z živo živino dovoljena je le na prostorih, ki so poleg klavnice nalašč zato določeni, ali pa v klavnici samej.

§. 10. Živinski trg ima štiri posebne oddelke in sicer:

1. Za konje; 2. za govejo živino; 3. za drobnico in prašiče in 4. za živino, ki se prižene in dodelje iz dežel ogerske krone in iz inozemstva. Vsi ti oddelki ločeni so med sabo z ograjo tako, da iz jednega ni mogoče v drugega priti drugače, ko čez dotični otvor; za živino, ki se pripelje in prižene iz dežel ogerske krone in iz inozemstva določeni prostor pa je od drugih oddelkov ločen z ograjo na tak način, da ta živina ne pride z ostalo, na trg postavljeno, v nikako dotiko.

§. 11. Na živinski somenj smejo se goniti in dodeljevati konji goveda, drobnica, kozli, koze, kozliči in prašiči.

§. 12. Živinski somenj je pod neposrednim nadzorstvom klavničnega nadzorništva, katerega morajo ubogati ne le organi, ki jih pošlje magistrat v službenih zadevah na somenj, temveč tudi kupci, prodajalci in njihovi službeniki ali pomagači.

§. 13. Prepire, ki utegnejo nastati na sejmima ima poravnati klavnično nadzorništvo, katero ima s pripomočjo javne mestne straže skrbeti tudi za red in mir. Pritožbe proti razsodbam klavničnega nadzorništva imajo se podajati mestnemu magistratu; vendar pa razsodbe prvega ostanejo veljavne in se je treba po njih ravnati, dokler jih magistrat ne ovrže.

§. 14. Nadzorstvo v smislu §. 9. običnega zakona zoper živinsko kugo z dne 29. februarja 1880 drž. zak. št. 35 pristoji mestnemu živinozdravniku,

He was a man, tak him for all in all,
I shall not look upon his like again.

Odveč bi bilo tukaj na drobno razkladati, kake premembe je po Jurčičevi smrti preživel naš dnevnik, kako so se mu uredniki vrstili in kako se je list sam celo raztegnil. Vse to godilo se je zadnji dve leti in pol ter je vsakemu slovenskemu razumniku še v živem spominu.

Leta 1869 je ustavoverska vlada z Nemci in nemškutarji še huje pritiskala slovenski narod. Tisku sledi odtisk ali odboj ne le v materijalnem ali gmotnem stvarstvu, ampak tudi v moralnem in političnem okrožji. Bolj ko so nas pritiskali zlodjevi nasprotniki, tembolj smo Slovenci napenjali svoje sile. Odrekovali so nam pravico do narodskega obstanka in razvitka, zanikavali so nam celo narodsko bitje, a vsekdar smo bili pripravljeni dokazati jim pravico našega naroda do obstanka, vsekdar smo jim nemudoma živo spričevali, da še sedaj kot krepki narod bivamo po že od nekdanj slovenskih pokrajinah. Tako je to leto rodilo več listov, ki so na raznih straneh in na raznem polji delovali v isto svrhu.

(Dalje prih.)

najbrže gori v rajskeji deželi še dobro spominja Ščinkovca in Vrabca, ki sta mu navadno za številko polovico ali celo dve tretjini lista spisavala. Ali ni res tako, gospodine Vrabec? A treba mu je tudi bilo nekaj marljivih in zvedenih sodelavcev, ker so njega sodelavci prva leta bili tako redki. Rano mu je bil priskočil nekaj mlajši J. Jurčič, ki je po prenapetosti prvega urednika prevzel sam uredništvo (nepomenljivo sta podpisana: M. Jelovšek in poslej J. Semen). Štiri leta in pol se je „Slovenski Narod“ v zelo ponemčenem Mariboru boril zoper smrtne sovražnike našega naroda ter tega neprestano in neustrašljivo budil k boljši bodočnosti. Ko je premagal vse težave in odstranil vse zapreke, preselil se k nam v Ljubljano, v osrčje Slovenske, kjer jedino je primerno mesto prvemu slovenskemu dnevniku. Zgodilo se je to v 6. dan oktobra l. 1872. A ta preselitev še ni zadostovala narodovim potrebam. Prvi naš politični „journal“ je moral dejansko postati „dnevnik“. Ko je l. 1872 sklenil peti tečaj, začel je s šestim tečajem (1873) izhajati vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih; postal je v resnici dnevnik, po besedi in dejanji. Urednik si je s tem neizmerno pomnožil svoje breme; v

srečo svojo dobil je bil po raznih slovenskih mestih trgov in krajev mnogo prijateljev, ki so ga ali zaradi blage stvari same, ali pa tudi zaradi osebnega mu prijateljstva vsaj za največjo silo, če prav ne zmirom redoma preskrbovali s potrebnim gradivom. Koliko tega dnevnik požre, more soditi le oni, ki je kedaj imel opraviti z novinarstvom ali vsaj s tiskarstvom. Vsa bremena, vse težave in sitnosti, vse skrbi pri prvem slovenskem dnevniku je mogel prenašati le nepozabljivi Jurčič s svojo železno voljo, svojim neupogibnim značajem. Res, da smo mu zvesti prijatelji radi lajšali breme, vendar nikdar toliko, kot je trebalo. To preveliko delovanje je slabotnemu njegovemu životu izbudilo smrtne kali, ki so se polagoma razrastale v smrtne bolečine. Izgubili smo z njim najpogumnejšega urednika našega dnevnika (8. dne maja 1881). Mrtvemu so celo njegovi politični nasprotniki radi priznali velike zasluge za slovensko novinarstvo; njegovih zaslug na polji slovenskega slovstva pa na tem mestu tako ne smemo poudarjati. Pisatelju teh vrstic bil je blagi ranjki uzoren urednik, katerega je skozi vsa leta njega delovanja rad podpiral z raznovrstnimi doneski za naš dnevnik. O ranjkem bi rekel s Hamletom:

kateremu mestni magistrat od slučaja do slučaja pri-
dodaja po potrebi v pomoč tudi še drugega diplo-
miranega živinozdravnika.

Mestni zdravnik in eventualno njegov pomočnik
mora vsako na somenj prignano živinčce, predno ga
je dovoljeno gnati na sejmišče, natanko preiskati,
in ako opazi ali le sumi, da je okuženo, mora takoj
ukazati, da se odpelje v tako zvani kontumacijski
hlev v mestno klavnico. Ta kontumacijski hlev mora
biti pod takim nadzorstvom, da se ni bati, da bi
ž v vina, ki je v njem zaprta, mogla v dotiko priti s
kako drugo za okuženje sprejemno živino. Ako
okolščine to zahtevajo, posebno pa ob času goveje
kuge, mora se v kotumacijski hlev zapreti tudi vsa
ona živina, ki je z bolnim živinčetom prišla v
dotiko.

Vsak tak slučaj pa mora mestni živinozdravnik
neutegoma naznaniti visokej c. kr. deželnej vladi.

(Konec prih.)

Tujci:

dne 16. decembra.

Pri **Slonu**: Polak z Dunaja. — Kristof iz Dalma-
cije. — Rossi iz Trsta.
Pri **Malič**: Gutman, Goldman z Dunaja.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem- peratura	Ve- trovi	Nebo	Mo- krina v mm.
15. dec.	7. zjutraj 2. pop. 9. zvečer	733-05 mm. 732-37 mm. 734-15 mm.	— 3-6° C + 2-9° C — 0-4° C	brezv. sl. svz. sl. jz.	obl. jas. obl.	0-00 mm. snega.
16. dec.	7. zjutraj 2. pop. 9. zvečer	732-28 mm. 728-99 mm. 726-68 mm.	+ 0-4° C + 1-2° C + 1-2° C	sl. szh. sl. szh. sl. szh.	obl. obl. obl.	15-80 mm. snega.

Srednja temperatura obeh dnij je znašala — 0-6° in
+ 0-9°, za 0-7° in 2-3° nad normalom.

Dunajska borza.

dné 17. decembra t. l.

Papirna renta	79 gld. 20	kr.
Srebrna renta	79 . 70	"
Zlata renta	98 . 60	"
5% marena renta	93 . 85	"
Akcije narodne banke	837 . —	"
Kreditne akcije	283 . 40	"
London	121 . 05	"

Napol.	9 gld. 60 1/2	kr.
C. kr. cekini	5 . 73	"
Nemške marke	59 . 35	"
4% državne srečke iz l. 1854	121 . 25	"
Državne srečke iz l. 1864	167 . —	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 . 45	"
Ogrska zlata renta 6%	120 . 45	"
"	87 . 75	"
"	85 . 25	"
5% štajerske zemljišč. od. ez. oblig.	104 . —	"
Dunava reg. srečke 5%	115 . 40	"
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119 . 25	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	103 . —	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104 . 50	"
Kreditne srečke	100 gld. 172	"
Rudolfove srečke	10 . 19	"
Akcije anglo-avstr. banke	120 . 107	"
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	218 . 25	"

3000

2 (788—2)

ostankov prepróg

(po 10—12 metrov) pošilja po poštne povzetji —
ostanek po 3 gld. 80 kr.

L. Storch, tovarnik v Brnu.

Ako bi se blago ne dopadalo, se more zameniti.

Berolin. ● **IVAN HOFF, c. kr. dvorni fabrikant sladnih preparatov na Dunaji.** ● St. Peterburg.

Ivana Hoffa

Zdravilno pivo iz sladnega izlečka.

Proti občenemu oslabljenju, bolečinam v prsih in želodcu, sušici, red-
kejši krvi in nerednim opravljenim spodnjetelesnim organom, izkušeno krepilo za
okrevajoče po vsakej bolezni. Cena steklenici 56 kr.

Zasluzni diplom mejnarodne zdravstvene razstave v Londonu 1881. leta za medicinske tvarine in aparate v pospeševanje zdravlja.

Podpisi:

Nj. veličastvo kraljica Viktorija angleška. — Nj. kr. visokost vojvoda Edinburški. — Spencer, predsednik razstave. — John Eric
Erichsen, načelnik odbora. — Mark. H. Judge, tajnik.

Ivan Hoffov

Koncentrirani sladni izleček.

Za bolne na prsih in plućah, zastarel kašelj, katere, bolezni v grlu.
— Sigurnega uspeha in zelo prijetno za uživanje. — V flaconih po 1 gld.
12 kr. in po 70 kr.

Ivana Hoffa

Bonboni iz sladnega izlečka za prsi.

Proti kašlju, hripavosti, zasliženju nepresegljivo. Zaradi mnogoterih
posnemanj naj se pazi na višnjeve ovitek in varstveno znamko pristnih slad-
nih bonbonov (slika izumitelja). V višnjevih zavitkih po 60, 30, 15 in 10 kr.

Sladna čokolada.

Jako redilna in krepilna za osebe slabotnega telesa in živcev. Zelo okusna
in posebno priporočati, kjer je zauživanje kave ker vzbujajoče zabranjeno.
Zavoj 1/4 kg. po 1-80 gl., 90 in 60 kr.; zavoj 1/2 kg. 2-40 gl., 1 60 gl. in 1 gl.

Proti kašlju, hripavosti, bolečinam v prsih in želodcu, oslabljenju, sušici, slabej prebavljivosti, najuspešnejše
krepilno sredstvo za okrevajoče po vsakej bolezni.

58 krat odlikovano. Ustanovljeno 1847.

Izumitelju in jedinemu izdelovalatelju pristnih preparatov iz sladnega izlečka, gospodu

IVANU HOFF-u, c. kr. dvornemu založniku, c. kr. svétniku,

dvornemu založniku skoro vseh evropskih suverénov, Dunaj I., Tovarniška zaloga: Graben, Bräunerstrasse 8., tovarna: Graben-
hof, Bräunerstrasse 2.

Priznavanja in naročila visocih in najvišjih oseb leta 1882.: Cesarski visokosti nadvojvoda Karol Ljudovik, nadvojvoda Friedrich, kr. visokost
prince Wales-ki, princesa de Ligne, vojvodinja Oldenburška, princesa Reuss, gč. pl. Ferenczy, čitateljica Nj. veličanstva naše presvetle cesarice, angleška
bonne (varuhinja) Nj. cesarske visokosti princeze Marije Valerije, obitelj Metternich, Clam-Gallas, Karacsony, Batthyanyi, Rommer, nj. vzviš. fem. Filipović,
grof Wurmbbrand itd. itd. — Priporočano po zdravniških prvakih, profesorjih dr. Bamberger, Schrötter, Schnitzler, Granichstätten in mnogo drugih Dunajskih.

Pet najnovejših poročil in zahval za ozdravljenje meseca septembra 1883. z Dunaja in z dežele.

Stotisočeri, ki so že nad vsem obupali, bili so rešeni po Ivan Hoffovih sladnih preparatih (zdravilno pivo iz sladnega izlečka), da so zadobili nazaj ljubo
zdravje ter se ga še zdaj veselijo. (Samolastno izrečene besede ozdravljenih.)

Vaše blagorodje!

Celo leto sem trpel na mučnem želodčnem kataru in kašlju;
zaman so bili vsi leki, dokler nisem rabil Vaših izvrstnih Ivan Hoffovih slad-
nih preparatov. Čez nekaj mesecev izostane kašelj, tek se vrne, in moje zdravje
je bilo po Vašem Ivan Hoffovem zdravilnem pivu iz sladnih izlečkov popolnem
popravljen. Vzprijmite moje iskreno zahvalo. Ob jednem priložim zahvalo
v ogerskem jeziku, razglasite jo po širnem svetu.

Mezőkovacs-haza.

Dr. Alojzij Nagy, župnik.

Vaše visokorodje!

Prosim Vas, da mi takoj kakor hitro možno pošljete 13 steklenic Va-
šega Ivan Hoffovega zdravilnega piva iz sladnih izlečkov in dva zavoja slad-
nih bonbonov po poštne povzetji. Z veseljem konstatujem, da Vaše fabrikate
prav rad rabim, ter da mi ugajajo in koristijo. Z visokim spoštovanjem
St. Andrej pri Beljaku, 5. septembra 1883.

M. pl. Peichl, vodjeva soproga.

Zdravniško priznanje.

Častno mi je Vam naznanjati, da so se Ivan Hoffovi sladni preparati
doslej pri vseh mojih bolnikih, kateri so že dolgo trpeli na težkem sopenji,
slabem teku in prebavljenji, prav dobro obnesli; zatorej Vas vnovič prosim,
da pošljete s poštne povzetjem in naslovom: „G. Ivanu Guschallu v Brnu“
28 steklenic zdravilnega piva iz sladnih izlečkov in 3 zavoja sladnih bonbonov.

Grottava, 9. septembra 1883.

Dr. Josip Fröde, prakt. zdravnik.

SVARILO.

Prvi, pristni, slizo razsnjuoč Ivan Hoffovi sladni bonboni za prsi zaviti so v višnjeve papir. Naj se izrečno le taki zahtevajo.

Ivan Hoffovi bonboni iz sladnega izlečka v višnjevih zavojih po 60, 30, 15 in 10 kr.

(658—10)

Glavno zalogo v Ljubljani ima: Peter Lassnigg, trgovec s špecerijami.

Nadalje imajo zaloge: V **Reki**: Nic. Pavačić, droguist; v **Gorici**: G. Christofletti; v **Mariboru**: F. P. Holasek, na glavnem trgu; v **Ptuju**: J. Kasimir,
lekarnar; v **Celji**: J. Kupferschmidt, lekarnar; v **Kranju**: Fran Dolenc, trgovec.

Paris. | London. | Budimpešta. | Gradec. | Hamburg. | Frankobrod na M. | New-York.